

Tartalom

Gondolatok a hetiszakaszról 1

Az ismétlés fontosságáról és a szent helyek szentségének őrzéséről

Hogyan fejlődünk? – Rabbi Pinchász ben Jáír és a Rámchál létrája 3

A zsidóság „12 lépcsős” programja, mely számos területen alkalmazható

A hit bizonyítékai és a Teremtő szeretete 5

A hamis próféta, aki valódi csodát képes tenni. Miért hagyja ezt a Gondviselés?

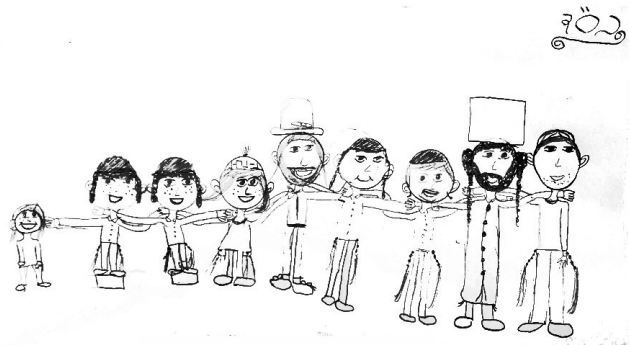
Impresszum

Az *omek* szó jelentése: *mélység*. Az orti.hu célja a hagyományos zsidó értékek, autentikus tórai tanítások megjelenítése közérthető, modern formában. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Írta és szerkesztette: Szántó-Várnagy Binjomin, a Bét Jehuda közösség rabbija (Budapest, 1084 Scheiber Sándor utca 2.).

Megjelenik 100 példányban.

Kapcsolat, feliratkozás, jó tanácsok vagy önkéntes segítség felajánlása: ortimagazin@gmail.com.

Rajz: Farnadi-Jerusálmi Temima. Köszönjük!!

Gondolatok a hetiszakaszról

„És lesz, ha hallgatva hallgattok parancsolataimra, melyet én megparancsolok nektek ma [...], akkor megadom földetek esőjét idejében, a korai és kései esőt.” (Mózes 5., 11:13-14)

Emiatt különösen fontos, hogy közelebbi pillantást vessünk erre a szövegre, és megfejtjük a benne rejlő mélyebb utalásokat, melyek napjainkban is aktuálisak.

„És lesz, ha hallgatva hallgattok a parancsolataimra [...]” (Mózes 5., 11:13)

Mit jelent az, hogy „hallgatva kell hallgatni”? A talmudi Bölcsek magyarázata szerint:

„Ha hallgatsz a régre, akkor fogsz hallani újat.” (Beráchot 40a)

Vannak zsidók, akik számára a Tóra „új”, mert még nem hallották egyszer sem. Viszont „réginek” érzik a Tórát, hiszen valóban sok ezer évvel ezelőtt került leírásra. Az ő kihívásuk az, hogy áthidalják ezt a látszólagos ellentmondást, és elfogadják, hogy a Tóra

képes újat mondani nekik. ellentmondást, és elfogadják, hogy a Tóra képes újat mondani nekik. Olyasmit, amire maguktól nem jöttek volna rá.

Mások már ismernek a Tórából számos tanítást, sőt, esetleg unhatják is. „Ezt már ismerjük, már hallottuk” – mondhatják. Mégis, a Tórát a zsidó ember születésétől fogva élete utolsó napjáig tanulja.

A Tóra alapját, Mózes öt könyvét, ezt a viszonylag rövid szöveget éves ciklusokban, az annál jóval bővebb (nagyjából 24-szer hosszabb) Talmudot hétéves ciklusokban ismétljük – legalábbis ami a széles nagyközönségeket érintő tanuló programokat illeti.

A tapasztalat azt mutatja, hogy aki képes arra, hogy rászánja magát, és csatlakozik egy ilyen tanulási ciklushoz, az megtalálja a régi Tórában az újat. Még akkor is, ha már hallotta, akkor is hall újat – ahogyan Bölcsseink fenti tanítása mondja.

„És romboljátok le oltárait, és törjétek össze áldozóhalmaikat, és áldozati fáikat tűzben égessétek el, és isteneik képét vágjátok ki, és pusztítsátok ki nevüket arról a helyről.

De ne tegyetek így Örökkévaló Istenetekkel.” (Mózes 5., 12:3-4)

Amikor megérkezünk a Szentföldre, az ott található bálványimádó, áldozati kultuszokat el kell távolítanunk.

Viszont mit jelent az, hogy „ne tegyetek így Örökkévaló Istenetekkel”? Kinek is juthatna ilyesmi eszébe – az Örökkévaló szent helyeit elpusztítani ch”v?

Rási többféle magyarázatot hoz. Az első szerint valóban vannak az első mondatnak olyan részei, amik vonatkozathatóak az Örökkévalóra.

Például: „pusztítsátok ki nevüket”. Eszerint ez a tilalom írja le az Örökkévaló Szent Nevének kitörlésének a tilalmát. Ha egy papírra le van írva a hét szent Név egyike héberül, akkor azt a papírt el kell temetni, nem szabad kidobni.

Ha például magyar nyelvű fordítások, Tóramagyarázatok szerepelnek a szövegben (mint például az Omek magazinban), akkor elegendő az, ha kétszeres csomagolásba kidobjuk. Egyes vélemények szerint ilyenkor se a szelektív papírgyűjtésbe helyezzük el a szöveget, hanem a kommunális hulladékgyűjtőbe, mert onnan jelentős valószínűséggel olyan célra kerül újrahasznosításra, ami a szöveg közvetlen megalázását okozza.

A másik közvetlen relevancia („romboljátok le oltárait”) a zsinagóga újjáépítésének, átépítésének, eladásának törvényei. Ezekről részletesen szól a rabbinikus irodalom, és fontos, hogy ezeket a szabályokat figyelembe vegyük, amikor ilyesmivel foglalkozunk, nehogy beleütközzünk a fenti tilalomba.

Rási másik magyarázata szerint ez a mondat még mélyebb tanítást tartalmaz: ne váljunk a Szentély, vagy más szent helyek pusztulásának okozóivá, a cselekedeteink által. Ne viselkedjünk olyan módon, hogy a száműzetés büntetését érdemeljük ki.

Különösen igaz ez, amikor szent helyen vagyunk. Ne adjunk okot a beszédünkkel vagy embertársainkkal való viselkedéssel arra, hogy a Teremtő – mintegy – „megbánja” azt, hogy helyet biztosít közösségi összefüggéseinknek.

Szántó-Várnagy Binjamin

FILOZÓFIA / MUSZÁR

Hogyan fejlődünk? – Rabbi Pinchász ben Jáir és a Rámchál létrája

„A Tóratanulás éberséghez vezet, az éberség igyekezethez, az igyekezet tisztasághoz, a tisztaság önmegtartóztatáshoz, az önmegtartóztatás [magasabb szintű] tisztasághoz, a tisztaság jámborsághoz, a jámborság szerénységhez, a szerénység a büntől való félelemhez, a büntől való félelem szentséghez, a szentség isteni inspirációhoz, az isteni inspiráció a halottak feltámasztásához.” (Ávodá Zará 20b)

Ez a híres Pinchász ben Jáir rabbi „létrája”, a személyiségfejlődés egyik leghíresebb gyakorlatias útmutatója, mely először a Talmudból, majd sok évszázaddal később Mose Cháim Luzzato rabbi (másnéven: Rámchál) Meszilát Jesárim című könyvéből vált ismertté.

A „létra” fogalma egyébként önmagában nem egyedülálló. Talán Jákob az, akitől az első létráról hallunk a Tórában:

„És álmot látott, és íme: egy létra van a földre állítva, és a teteje az égig ér.” (Mózes 1., 28:12)

Általánosságban a létra több, egymást követő lépcsőfokból áll, melyeken keresztül – hosszabb távon – olyan szintekre juthatunk el, amelyek számunkra korábban elérhetetlenek tűntek. Éppen most olvassuk Mózes ötödik könyvét, melyben igen gyakori az ilyen vagy hasonló formula:

„Örökkévaló Istenedet féld, Őt szolgálj, Őhöz ragaszkodj, és az Ő nevére esküdj.” (Mózes 5., 10:20)

Ezekre érdemes „ráérezni”, megfigyelni őket, és rendszerezni: megállapítani, hogy mi közöttük a különbség, melyik hová vezet el és kinek szól.

Ősi definíciók részletes kifejtése

Akkor hát miben különleges a Meszilát Jesárim és Pinchász ben Jáir létrája? És egyáltalán, miben különbözik egymástól ez a kettő?

Rámchál, a Meszilát Jesárim szerzője, azt írja, hogy ez a létra az, ami „univerzális”: ezen keresztül lehetséges megszerezni minden szükséges magas szintet. A szerző saját szavaival élve: „az Örökkévaló számára kívánatos szolgálata teljességének minden része” elérhető.

A Talmudban ismertetett, fent idézett, csupán néhány soros útmutatás ehhez természetesen nem elegendő. Ezért írta meg Rámchál a Meszilát Jesárimot, melyben kirészletezi a fenti lépcsőfokok mindegyikét.

Szinte a lépcsőfokok mindegyikét többféle szempontból vizsgálja meg, azoknak külön-külön fejezetet szentelve: a tulajdonság magyarázata, részei, megszerzése, veszélyeztető tényezői.

Az alábbiakban egy rövid összefoglaló következik a lépcsőfokok közötti kapcsolatokról (nem minden ponton ragaszkodva a Meszilát Jesárim definícióihoz).

A Tóratanulás éberséghez vezet – de az önvizsgálat is

Az első tulajdonság a Tóratanulás – ez vezet el az éberséghez [zehirut]. Érdekesség, hogy a Meszilát Jesárim rendszeréből éppen ez a legelső lépcsőfok nincsen megemlítve.

Az éberség (vagy tudatosság) azt jelenti, hogy az ember „képben van”. Tisztában van a saját helyzetével. Lehet, hogy az a helyzet nagyon rossz, és az is lehet, hogy nem tesz érte semmit, de legalábbis tud róla. Nem dugja a fejét a homokba.

Az éberséghez erősen kapcsolódó fogalom a chesbon nefes [lélek elszámolása], vagyis számvetés. Belső meditáció, elmélkedés, ön-elemzés. Ez az a gyakorlat, ami a leginkább képes arra, hogy az embert az éberségét erősítse. Rabbi Pinchász ben Jáir létráján azonban nem a chesbon nefes, hanem a Tóratanulás az, ami a tudatossághoz vezet. Hogyan?

Úgy, hogy a Tórából kapunk képet arról, hogy pontosan mivel is kellene elszámolnunk. Aki a Tórát nem ismeri, annak hiányoznak a fogalmak, a térkép, ami abban segítheti, hogy szembenézzen önmagával.

A Tóra rendszeres tanulása, ismétlése, azonban még annak is segíti a tudatosságát, aki azt már ismeri. Hajlamosak vagyunk ugyanis a lelki élet szerteágazó aspektusairól megfeledkezni. A Tóratanulás ciklusai állandóan emlékeztetnek ezekre.

Kétféle tisztaság – a szenvedélybetegek leckéje

Az éberség tehát passzív: tudom, hogy hol tartok, sőt, talán még azt is, hogy mit kéne tennem. De ott még nem tartok, hogy meg is tegyem. Ennek aktiválása vezet el a következő lépcsőfokhoz, az igyekezethez [zerizut].

Az éberség, tudatosság elvezet az igyekezethez, mert ha nem vagyok tudatában annak, hogy tennem kellene valamit, akkor miért is tegyek bármit?

A passzivitás ellenszere tehát a tudatosság növelése.

Az igyekezet pedig a tisztasághoz vezet el. Itt azonban van egy kisebb csavar elrejtve: ez a létra héberül kétféle kifejezést is tartalmaz a magyar „tisztaság” szóra: nekiut és táhára. Nevezzük őket alapszintű, ill. haladó tisztaságnak.

Mindkét tisztaság jelentése* : az ember megszabadulása rossz cselekedetektől, tulajdonságoktól, viselkedésformáktól.

* Ezen a ponton egy kicsit elkanyarodunk a Meszilát Jesárimban található értelmezéstől. Ott a „haladó tisztaság” a gondolatok és szándék tisztaságának felel meg.

Az alapszintű tisztaság az, amikor az ember egy pillanatra „fellelegez”, és megtapasztalja, hogy milyen érzés „tisztának” lenni egy olyan lelki mintázattól, ami őt már régóta korlátozza. Hasonlóan a szenvedélybeteghez, aki arról számol be, hogy már hány napja „tisztá”.

A haladó szintű tisztaság az, amikor ezt sikerül állandósítani.

Ahhoz, hogy akár csak az alapszintű tisztasághoz is eljussunk, igyekezetre – vagyis kitartásra van szükségünk. Ez az az alap, ami kellő muníciót biztosít ahhoz, hogy egy régi beidegződést, lelki gátlást legyőzni legyünk képesek: a megértés tisztasága és az elszánt cselekedetek.

Önmegtartóztatás – személyre szabott szélsőségek

Az alapszintű tisztaságból a haladó tisztasághoz az önmegtartóztatáson [prisut] keresztül vezet az út.

Amikor megértjük, hogy van egy problémánk, és hogy abból létezik kiút, és rövid időre még meg is tapasztaljuk a problémától való szabadságot, akkor szükséges az önmegtartóztatás eszközeihez fordulnunk.

Ahogy Rámbám tanítja: a rossz tulajdonság „gyógymódja” az, ha az ember huzamosabb ideig pontosan a szöges ellentétét gyakorolja annak, amit előtte tett.

Például ha haragos vagy gőgös volt, akkor szándékosan távolodjon el, és ideiglenesen hagyja el még az „arany középutat” is. Le-

gyen „szélsőségesen” békés vagy alázatos, mindaddig, amíg a rossz tulajdonsága meg nem szűnik. Utána térjen vissza a középutához (Hilchot Déot 2:2).

Ez felel meg az önmegtartóztatás tulajdonságának: az ember külön törvényeket állít fel, kifejezetten a saját személyisége számára, akár csak ideiglenesen is, azért, hogy eljusson az „alapszintű” tisztaságból a haladó szintre.

Ezen a ponton már értjük, hogy Rabbi Pinczás ben Jáír létrája mitől ennyire „univerzális”: minden eddig mondott szint alkalmazható az élet egy-egy külön aspektusára. Azaz elképzelhető, hogy először csak (például) a harag ügyében nyílik meg a tudatosságunk, utána az igyekezetünk, majd a tisztaságunk, és így tovább.

HETISZAKASZ

A hit bizonyítékai és a Teremtő szeretete

A hazug próféta „bizonyítéka”

„És valóra válik az a jel és az a csoda, amit mondott neked, mondván: menjünk más istenek után, amiket nem ismertek, és szolgáljuk azokat.” (Mózes 5., 13:3)

Különleges újdonságot tanulhatunk az aktuális hetiszakaszából, a hazug próféta, azaz návi seker törvényét. A hazug próféta más, új, mindaddig ismeretlen vallást vagy hitet akar a zsidók között elterjeszteni. Értelmezhetjük ezt a szakaszt általánosságban, minden más, a Tóráétól eltérő, egyéb világnézetet ide sorolva: kereszténység, iszlám, buddhizmus, ateizmus, liberalizmus, kommunizmus, stb.

A hazug próféta nemcsak bemutatja az új „kultúrát”, hanem még be is bizonyítja annak szükségszerű igazságát egy jellel, vagy egy csodával, ami furcsa módon, valóra is válik.

És mindez miért? Hogyan engedhet meg az Örökkévaló ilyesmit?

„Mert próbára tesz titeket Örökkévaló Isteneitek, megtudni, hogy vajon szeretitek-e Örökkévaló Isteneteket teljes szívetekkel és teljes lelketekkel.” (Mózes 5., 13:4)

Értelem kontra érzelmek

Más szavakkal megfogalmazva, a zsidó nép azt a parancsot kapja ebben a szakaszban, hogy bármilyen módon „bizonyosodik be” akármi, ami a Tórának ellentmond, ne törődjünk vele. Nem kell, sőt, nem szabad racionálisnak lennünk ezen a téren.

Ne tegyük a zsidóságunkat „bizonyítékok függvényévé”. Hiszen a bizonyítékok maguk is a mi megértésünktől függenek.

Mindennek ellenére, a nyitott érdeklődő szép számmal találhat igen meggyőző

bizonyítékokat (könyveket, előadásokat, hanganyagokat, weboldalakat) a Tóra igazságára, és minden más vallás, világnézet téves voltára. Sőt, lenyűgöző történeteket hallunk arról is, hogy hogyan változtatták meg az ilyen bizonyítékok emberek százainak, ezreinek életét, akik a bizonyítékok hatására vallásyakorló, istenfélő zsidóvá váltak.

Mindez fontos és hasznos törekvés, mert ezáltal terjed a tudás és ismerhető meg az igazság, minél szélesebb rétegek számára. Az idézett tórai szakasz azonban nem erről szól, hanem olyanokról, akik már kellő alaposággal ismerik a zsidóságot. Számunkra a kérdés, a megpróbáltatás az, hogy „*vajon szeretitek-e Örökkévaló Isteneteket*”?

Szeretetről pedig akkor van értelme beszélni, ha szeretetünk tárgyát ismerjük. De hogyan is lehetséges az, hogy valaki ismeri a Teremtőt, és mégsem szereti? Talán ne lenne Ő eléggé méltó az emberek szeretetére, ch”v?

Miért szeressük a Teremtőt?

Mindehhez először értsük meg azt, mit jelent a szeretet, általánosságban. Amikor azt mondjuk, hogy szeretünk valakit, azt értjük alatta: szeretjük, amit csinál, szeretjük, ahogyan viselkedik. Mert lényegében ez az, ami az emberek identitását meghatározza. Nem az, hogy éppen milyen hétköznapi tevékenységgel vannak elfoglalva, hanem az, hogy mi az, amit csinálni akarnak, általánosságban, az életük során. Mi az a tevékenység, az a cél, az a cselekedet, ami számukra a legfontosabb – az életük „projektje”.

Ennek fényében, mi az, amit a Teremtő tesz velünk, zsidókkal? Először is, kihozott minket Egyiptomból, azután Tórát adott nekünk. A prófétákon keresztül folyamatosan kommunikált velünk, majd később, a prófétai kor végével továbbra is, állandóan elkísért

minket. Vezetőket, rabbikat adott nekünk, akiknek döntéseit mindig segítette.

Mindennek eredménye az lett, hogy annyi viharos évszázad után, annyi nehézség és ellenséges népek ellenére, a zsidóság most is virágzik. Százával, ezrével jelennek meg az új szent könyvek, mind a mai napig, a jesivák, a talmudi iskolák tele vannak.

Más vallásokhoz képest viszonylag kis létszámunk ellenére talán nincsen még egy olyan vallás, aminek ha végigmegyünk egy vallásos városának utcáin, minden sarkon tele zsinagógákat, imaházakat, tanházakat találunk. Az ortodox zsidók tömegesen szentelik életük minden percét Teremtőjük szolgálatának.

*„A nép sokaságában a Király dicsősége.”
(Mislé 14:28)*

Vajon lehetséges, hogy valaki ezt ne szeresse? Hogy a Teremtő ennyire megsegített minket, ilyen magas szintre emelt minket, a nemrégiben még elképzelhetetlenül rossz helyzetünkből ilyen magasságba felemelkedni?

A szeretet átlendít a nehézségeken

Nem, a Teremtővel nem lehet versenyezni. Ha jótéteményről van szó, Ő az első. Ha valaki Őt mindezekután mégsem szereti, az nem azért van, mert nem szereti a sok jót, amit Tőle kap, hanem mert túl magasnak tartja a követeléseit. Nehezek a parancsolatok, nagyok a kihívások, nehéz folyamatosan fejlődni.

Mint minden komolyabb megpróbáltatás az életben, ez is erről szól: sokat kell beletennünk, hogy még jobban gyarapodhassunk általa.

Ezt jelenti a szeretet megpróbáltatása. Aki a Teremtőt valóban szereti, annak a szemében a nehézségek eltörpülnek. Aki nem, az viszont

nagyon is szembesül a nehézségekkel, és ha ellenkező „bizonyítékkal” találkozik, sokkal könnyebben lesz hajlamos elfogadni azt, és „rájönni”, hogy a zsidóság mégsem az igaz vallás, ch”v.

A téves vallás-választás bűne

Mindezzel együtt megmaradt egy fontos kérdés: ha valakinek a szemében bebizonyosodott a világ bármely vallásáról, hogy az az egy igaz vallás, és halála után mégis azzal kell szembesülnie, hogy tévedett, akkor vajon hibáztatható-e ő emiatt? Mondhatja-e, hogy ő mindent megtett, megpróbált jó igazságkereső lenni, de a sok ember meg tévesztette?

Számítható-e bűnnek az, ha valaki rosszul választ vallást? Ha kvázi „téves istent” imád?

Hiszen fent már említettük a fontos elvet: *az vagy, amit csinálsz*. Ugyanígy, Isten is az, amit Ő csinál. Ha a keresztények teljesen más tevékenységeket rendelnek Istenhez, mint a zsidók, akkor gyakorlatilag egy „másik istent” imádnak, annak ellenére, hogy szóban azt mondják, hogy ők is a Világ Teremtőjét, az egy igaz Istent imádják. Hogy pontosan mi is ez a lényegbevágó eltérés, azzal kapcsolatban remélem, hogy a Teremtő megsegít, hogy egy későbbi alkalommal bővebben írjak.

A Tóra egyik fontos alapelve, hogy a Teremtő nem követel lehetetlenséget a teremtményeitől (*Ávodá Zará 3a*). Ő igazságos és jót cselekvő, egyszerű józan logika alapján is beláthatjuk, hogy nem feltételezhetjük róla, hogy átugorhatatlan hegyeket görget elénk, majd még meg is büntet, amiért nem ugrottunk át felettük. Eszerint azt gondolom, hogy

a téves vallás választása nem róható fel az ember bűnéül, mindaddig, amíg ez a választás nem a saját megromlott természetéből fakad.

Például, ha az embernek nincsen kedve kósert ennie és szombatot tartania, akkor hiába vonultatják fel előtte a világ összes bizonyítékát, mindegyik ellen lesz egy kifogása. Vagy ha valaki úgy szembesül ilyen bizonyítékokkal, hogy egy másik vallás társaságába már mélyen be van ágyazva, erős társadalmi vagy egzisztenciális nyomást érez, hogy ne hagyjon fel hitével, még akkor sem, ha nem érzi igazán meggyőzőnek. Mindezek a tényezők „megvesztegetik” az ember gondolkodását, és nem hagyják, hogy tisztán megfontolja az igazságot.

„Mert a megvesztegetés megvakítja a bölcsek szemeit és elferdíti a bölcsek szavait.” (Mózes 5., 16:19)

Lehet, hogy olyan kihívás elé kerül ilyen módon, ami túlmutat lelki erején. Az is lehet, hogy egész életében nem találkozik a másik vallás érveivel. Például egy tipikus keresztény nagyon keveset tud a zsidóságról, azonban egy egyszerű magyar zsidó a kereszténység alapjait már csak azért is ismeri, mert egy keresztény országban nőtt fel.

Ezért tökéletesen összeegyeztethető számomra az, hogy a zsidóságot az egyetlen igaz vallásnak tartom, és eközben mégsem tartom eredendően bűnösnek azt, aki bármi másban hisz. Lehet, hogy sosem szembesült a zsidóság igazságával. Lehet, hogy annak elfogadása számára túl nagy kihívást jelentene.

2018. augusztus 8.

Kedves Közösség,

Péntek este köszönt ránk Reé hetiszakaszainak szombatja.

Miközben haladunk Mózes ötödik könyvének olvasásával, és egyre érezhetőbben közeledik a zsidó év vége, az ünnepek közelsége is egyre inkább kitapinthatóvá válik.

Ebben a hangulatban olvassuk az aktuális hetiszakaszban a zarándokünnepekről szóló parancsolatokat (Peszách, Szukot, Sávuo). Ezen alkalmakkor, amikor állt a Szentély Jeruzsálemben, oda kellett látogatni minden férfinak (*ld. Mózes 5., 16:16*).

Nem ez az egyetlen utalás a hetiszakaszban Jeruzsálem témájára. Számos más törvény is közvetlenül ehhez a városhoz kapcsolódik, például a *máászer séni* (második tized), ami kizárólag Jeruzsálemben fogyasztható el.

A Tóra nem jelöli ki magát a várost, csak úgy nevezi: „*a hely, ahol az Örökkévaló a Nevét fogja nyugtatni*”. Ez később, Dávid király idejében történik meg.

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás péntek este: 19:45-ig (legkorábbi időpont 18:32).

Szombat kimenetele este: 20:54.

A zsinagógában péntek este 17:30-tól tanulunk, 18:00-tól imádkozunk.

FIGYELEM: ettől a héttől kezdve ismét fél órával korábban – a „téli” időpontban kezdjük a péntek esti tanulást és imát!

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el otthon mind a péntek esti ima után (legkorábban 20:55-kor), mind a szombat reggeli ima előtt (legkésőbb 9:11-ig).

Gut Sábesz, Sábát Sálom!

Az OMEK MAGAZIN II. évfolyam 12. száma

Simon ben Cvi

emlékére szentelt adománynak köszönhetően jelenhetett meg.

Legyen a tanulásunk, inspirációnk a lelkének felemelkedésére!

Eckstein Ármin (Simon ben Cvi) 1869. december 28-án született Szielnic településen (Liptó vármegye, ma *Liptovská Sielnica*, Szlovákia)

Eckstein Simon és Singer Terézia Netti (zsidó nevén: Eszter Etel) gyermekeként.

1925. augusztus 15-én (Áv 22.) hunyt el a Gömör vármegyei Putnokon, ott is nyugszik.